

ŠE ENKRAT O »OBJEKTIVNI KRITIKI«

Niti ni docela nezanimivo, da Borut Trekman* s tolikšno lahkoto in brez sleherne zadrege kopiči najbolj drzna namigovanja, ne da bi se pri tem spomnil, da je treba nekatere »misli« v javnem življenju le podpreti in jih utemeljiti; kot dokaz moje »nepoštenosti« le marljivo navaja oceno Večera umetniške besede in v svoji vnemi sploh ne opazi, da je z dovolj spretno izbranimi citati, ki si sledijo kar v naravnem zaporedju, zgolj razkril bralcu Naših razgledov kritično metodo, ki skuša preiti od stvarne analize k načelnim ugotovitvam in ki ji režijska interpretacija nikakor ni nekaj slučajnega, ampak izraz režiserjevega umetniškega nazora. Seve si nikakor ne lastim primata nad temi spoznanji, zakaj, kakor pravi na primer nekje Levstik, »oseba je s svojimi čini tako zvezana, da kakor se ne da senca odtrgati od telesa, tako se ne more ločiti oseba, vsaj nekoliko njenega bistva ne, od tega, kar je storila po svojih telesnih in dušnih zmožnostih in posebnostih...«

Ne bi hotel pisati o naravi Trekmanovih obtožb, zakaj le-te res sodijo v območje zelo osebne morale. Važnejše in morda kljub vsemu le vredno pozornosti se mi zdi, da pisec sploh ne čuti potrebe, da bi svoj pledoaje kakorkoli podprl in argumentiral: njegova »kritična« metoda se omeji zgolj na to, da mirno navaja moje ugotovitve in jim podtika »zlohnotnosti« z nekimi splošnimi, zelo abstraktnimi pojmi. Zares, Terkman dosledno ne čuti nikakršne potrebe po argumentaciji, kljub temu da se na koncu sestavka skrjuje za dovolj obrabljeno in slabokrvno krilatico o tako imenovani »objektivni kritiki«. Nehote se človek spet spomni starega mojstra Levstika, zakaj, kot kaže, še »vedno hripavo kričimo: ‚Ohladite nas z objektivno kritiko, druge nočemo!‘ ter vso priporočano objektivnost pozabivši sami vendar z veliko osebno strastjo iz plevelnega zelnika dozdanjih plesnjivih načel srdito zapodimo s kamnom in ocepkom vsakega, kdor se drzne drugače misliti, nego ukazuje tisti, katere načela ‚štemplajo‘...«

Ni slučajno, da ravna Trekman tako in ne drugače. Zakaj njegov edini argument, ki ga vztrajno ponavlja in ki predstavlja rdečo nit članka, je ideja o »velikem igralcu in njegovem kulturnem poslanstvu, kateremu nihče ne more odrekati njegovega velikega pomena«. Ta miselnost v svečani, zanosno himnični govorici je vredna pozornosti, saj naj bi bile nekatere avtoritete kar a priori izzvede od sleherne kritične preiskave, kajti pred tem naj jih zanesljivo varuje svečeniška avreola tako imenovanih velikih umetnikov. Da ne bom preveč »oseben«, »zlohnoten« in »nepošten«, naj mi bo za zaključek dovoljeno še enkrat citirati Levstika: »Jasno je, da zahteva on mnogo več, nego se kaže na prvi pogled: posrednje ukazuje molčati tudi o sami stvari, ako je ni mogoče hvaliti, ker bi se oseba utegnila razžaliti že samo s tem, ako se do nebes ne povzdigava nje početje.«

Nekoliko vznemirljivo je, da so te resnice še vedno sveže in aktualne in prav zategadelj je bilo prav, da si jih priključimo v spomin.

Marjan Brezovar

* B. Trekman, Parada zlohnotnosti, »Naši razgledi«, št. 4, str. 78.